

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА „ИВАН ИЛИЕВ”
БЛАГОЕВГРАД

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА /СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО
ПРОФЕСИЯТА/СПЕЦИАЛНОСТТА**

по професия   **345120 Икономист**
специалност   **3451204 Икономика и мениджмънт**

КОНСПЕКТ

2019 – 2020 учебна година

1. ПАЗАР. ОСНОВНИ КАТЕГОРИИ НА ПАЗАРА. ПАЗАРНИ СУБЕКТИ

Същност и класификации на пазара. Стока, пари, цена, търсене, предлагане, пазарно равновесие. Кръговрат на икономическата дейност.

2. ПРЕДПРИЯТИЕ

Същност, видове, функции на предприятието. Мотиви при вземане на решение за създаване на предприятие; избор на правна форма, големина и място.

3. ПЕРСОНАЛ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО И РАБОТНА ЗАПЛАТА

Състав, структура и численост на персонала на предприятието. Производителност на труда – измерители и значение. Фактори, влияещи върху производителността на труда. Работна заплата – системи на заплащане. Фактори, влияещи върху работната заплата. Индивидуално договаряне на работната заплата – трудов договор.

4. ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

Себестойност и цена. Печалба на предприятието. Производителност, ефективност и рентабилност.

5. МАРКЕТИНГ. ЦЕЛЕВИ ПАЗАР

Същност и значение на маркетинга. Маркетингови концепции. Маркетингова обкръжаваща среда. Сегментиране и избор на целеви пазар. Позициониране.

6. МАРКЕТИНГОВО ПРОУЧВАНЕ НА ПАЗАРА

Маркетингова информационна система. Същност, видове, роля и техники на маркетинговото проучване. Методи за набиране на информация.

7. МАРКЕТИНГ–МИКС

Елементи на маркетинг-микса. Стокова политика – елементи, жизнен цикъл на продукта, продуктова политика, иновации. Ценова политика – предпоставки при разработване на ценови стратегии, избор на ценова стратегия. Пласментна политика – същност и задачи, канали на разпределение, фактори за избор на канал за дистрибуция. Комуникационна политика.

8. ФИНАНСИРАНЕ ДЕЙНОСТТА НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

Същност на финансите и финансирането на предприятието. Източници на финансиране – собствени и привлечени. Краткосрочно и дългосрочно финансиране. Нетрадиционни методи на финансиране (лизинг, факторинг и форфетинг). Други кредитни операции, при които се използват средствата на кредитните институции. Рискове.

9. ФИНАНСИ И КРЕДИТНИ ИНСТИТУЦИИ

Държавата като първопричина за финансите. Основни теории за финансово-икономическата политика на държавата. Същност и функция на Централна банка. Паричната политика и нейните инструменти. Търговски банки – основна дейност и операции. Парична политика на търговските банки.

10. ДАНЪЧНА СИСТЕМА

Данъчна система и данъчна политика. Същност и видове данъци. Елементи на данъка. Взаимоотношения на предприятието с местните бюджети.

11. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

Същност и значение на социалното осигуряване. Социално осигуряване и социално подпомагане. Видове социално осигуряване. Осигурители и осигурени лица. Видове пенсии.

12. ЗАСТРАХОВАНЕ

Същност на застраховането. Риск и рискова политика. Видове застраховане. Застрахователен договор-определение, клаузи, права и задължения на страните по договора.

13. УПРАВЛЕНИЕ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

Същност и функции на управлението. Стил на управление. Планиране и организиране. Същност на управленското решение. Изисквания и етапи в процеса на вземане на решение. Видове решения. Методи за вземане на решение. Контрол.

14. ТЪРГОВСКО ПРЕДПРИЯТИЕ

Същност и предпоставки за възникване на търговията. Функции и форми на търговията. Предприятия за търговия на едро и дребно – основни производствени фактори. Форми на

обслужване. Икономически показатели, характеризиращи дейността на търговското предприятие. Тенденции в търговията.

15. ИНДУСТРИАЛНО ПРЕДПРИЯТИЕ

Индустриално предприятие - същност и видове. Промислена продукция. Производствена програма. Видове и типове производства.

16. ОТЧИТАНЕ НА РАЗХОДИТЕ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ЕЛЕМЕНТИ В ПРЕДПРИЯТИЕТО

Характеристика и видове разходи в предприятието. Характеристика на разходите по икономически елементи. Разграничаване на разходите за текущ и за бъдещи периоди. Приключване на разходите по икономически елементи. Отчитане на разходите по икономически елементи – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

17. ОТЧИТАНЕ НА ПРИХОДИТЕ ОТ ДЕЙНОСТТА В ПРЕДПРИЯТИЕТО

Характеристика и класификация на приходите в предприятието. Характеристика на приходите от дейността. Разграничаване на приходите за текущ и за бъдещи периоди. Приключване на приходите от дейността. Отчитане на приходите от дейността в предприятието – документи, счетоводни сметки, стопански операции и счетоводни записвания.

18. ОСНОВНИ МЕТОДИ НА ФИНАНСОВО-ИКОНОМИЧЕСКИЯ АНАЛИЗ И КОНТРОЛ

Сравнителен анализ. Структурен анализ. Метод на сравнението – балансов, метод на верижните замествания и графичен метод.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Йоханес Линднер и колектив. Икономика на предприятието в три части. Изд. "Дионис", София, 2006, 2007, 2008.
2. Георги Попов и Николай Щерев. Икономика на предприятието – първа част. 2005.; Димитър Дончев, Цонка Лалева, Маргарита Фурнаджиева, Светозара Симеонова, Даниела Манчева. Икономика на предприятието – втора част, 2012, изд. „Мартилен“, София.
3. Иван Илиев, Димитър Дончев, Младен Велев. Икономика и мениджмънт. Изд. „Мартилен“, София.
4. Емилия Йорданова. Обща икономическа теория. Изд. "Дионис", София, 2009 г.
5. Георги Стефанов и колектив. Основи на правото. Изд. „Мартилен“, София.

6. Георги Стефанов и колектив. Фирмено право. Изд. „Мартилен“, София.
7. Димитър Дончев. Мениджмънт на предприятието. Изд. „Мартилен“, София.
8. Марко Тимчев. Финансово-стопански анализ. Изд. „Нова звезда“, София, 2011.
9. Марин Гълъбов. Финансови аспекти на стопанската дейност на фирмата. Изд. „Сиела“, София, 2004.
10. Светла Павлова. Счетоводство на предприятието. Изд. „Мартилен“, София, 2013.
11. Славка Петрова, Диана Илиева. Основи на счетоводството. Изд. „Мартилен“, София, 2011.
12. Красимира Георгиева. Бизнес проекти за държавни изпити по икономика. Изд. „Мартилен“, София, 2008.
13. Стефан Вачков, Емилия Спасова, Тодорка Владимирова, Светлана Герчева, Стоян Киров, Христина Благойчева. Финанси. Изд. „Мартилен“, София, 2011.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ИЗПИТНАТА КОМИСИЯ:.....**
(Георги Манов)

ДИРЕКТОР:.....
(Ася Бояджиева-Пенкова)

